Anonyyminä verkossa

12.12.2017

Kaikesta mitä teemme netissä jää jälki. Yksittäisellä tietokoneella on IP-osoite (internetin protokollaosoite), joka on aina yksilöllinen. Sen avulla tekemisemme voidaan jäljittää helposti.

TOR-selaimen sekä *TOR-verkon* käyttö mahdollistaa anonyymin viestinnän jälkiä jättämättä. TOR-verkko kehitettiin 1990-luvun puolivälissä Yhdysvaltain laivaston tutkimuskeskuksessa. Pyrkimyksenä oli luoda armeijalle palvelu, joka suojaisi sen tiedustelupalvelujen välisen yhteydenpidon verkossa. Samalla haluttiin myös edistää sananvapautta, jotta esimerkiksi niissä maissa joissa verkon käyttöä on rajoitettu, voitaisiin hyödyntää monipuolisesti verkon tarjoamia palveluja.

Palvelun nimi tulee sanoista *The Onion Router*. Se viittaa “sipulireititykseen”, jonka avulla voidaan salata lähettäjän tietokoneen IP-osoite. “Sipulireitityksellä” TOR-verkossa viestit kulkevat reitittimeltä reitittimelle sattumanvaraisesti. Tor-verkossa oleville sivuille ei pääse ilman erillistä TOR-selainta. Kun se on asennettu koneelle, voi surffata nimettömänä tavallisilla verkkosivuilla sekä TOR-verkon omilla piilosivustoilla.

Valitettavasti TOR-verkon anonymiteetti on tuonut mukanaan myös lieveilmiöitä. Julkisuudessa TOR-verkko on ollut paljon siksi, että verkon huumekauppa ja muu rikollinen toiminta on keskittynyt sinne. Huumekaupan lisäksi TOR-verkon palveluissa liikkuu esimerkiksi aseita ja lainvastaista pornografista sisältöä. Kotimaisissa verkon huumekaupoissa liikkuvat isot rahat. Tutkija Juho Nurmi selvitti Silkkitie-palvelussa liikkuneiden huumeisen myyntiarvon kymmenen kuukauden ajalta vuosina 2014-2015. Pelkästään tuolla verkon huumesivustolla tehtiin kauppoja yli kahden miljoonan euron edestä.

Poliisi sulki marraskuun alussa 2017 toisen ison huumesivuston, Sipulikanavan. Siellä oli päivittäin yli 10000 kävijää. Vaikka Sipulikanava suljettiin, ei sillä käytännössä ollut juurikaan vaikutusta verkon huumemarkkinoihin. Sen sulkeuduttua kolme uutta vastaavaa palvelua avasi sivunsa TOR-verkossa.

TOR-verkko on sananvapauden airut, mutta valitettavasti siitä on muodostunut rikollisten kohtauspaikka. Pimeiden kujien diilerit ja muut hämärämiehet ovat siirtyneet yhä useammin toimimaan verkon eri palveluissa.

Ari Haasio
yliopettaja, SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

FT Ari Haasio on kirjasto- ja tietopalvelualan yliopettaja. Häneltä ilmestyi syksyllä 2017 ***teos Verkkorikokset*** *(Avain 2017).*